

*Псуй М.С.,
кандидат економічних наук,
асистент кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Залізна Л.В.,
старший викладач кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Трач М.Я.,
здобувач вищої освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»*

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ У ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: РОЛЬ ДОКУМЕНТАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Особливого значення, ролі, актуальності набуло формування ефективної системи стратегічного менеджменту для підприємств, що функціонують у сфері зовнішньоекономічної діяльності за умов глобалізування, інтегрування України до європейського економічного простору. При цьому недостатній рівень розвивання документально-інформаційного забезпечення митної діяльності ускладнює ефективне адаптування вітчизняного бізнесу до стандартів ЄС, знижуючи рівень конкурентоспроможності національних суб'єктів господарювання [1; 2;]. Актуальність дослідження є зумовленою необхідністю інтегрування стратегічного менеджменту, маркетингових підходів, цифрових технологій до системи митного адміністрування підприємств у контексті сталого розвитку. В умовах євроінтегрування вітчизняні підприємства повинні забезпечувати прозорість, ефективність, відповідність документаційних процедур європейським вимогам. А це, відповідно, потребує модернізування інформаційних систем, управлінських підходів. Крім того, розвивання сучасних цифрових митних інструментів сприяє формуванню нових конкурентних переваг бізнесу, забезпеченню економічної безпеки підприємств і держави в цілому [2; 3; 4]. Сучасна концепція стабільного розвитку передбачає інтегрування економічних, соціальних, безпекових, екологічних аспектів до системи управління/менеджменту підприємствами. У цьому контексті стратегічний менеджмент відіграє ключову роль у формуванні довгострокових конкурентних переваг, адаптуванні до зовнішніх змін, розвитку інноваційних бізнес-моделей [1; 5].

За сучасних умов зовнішньоекономічної діяльності підприємства мають враховувати митні бар'єри, регуляторні обмеження, стандарти якості, вимоги прозорості. Саме тому стратегічне управління стає інтегрованою складовою системи документально-інформаційного забезпечення митної діяльності. Митна сфера є ключовим напрямком європейського інтегрування України. Сьогодні

саме Європейський Союз – основний торговельний партнер України. Це обумовлює необхідність гармонізування митного законодавства, процедур, інформаційних систем із європейськими стандартами. Частка ЄС у зовнішній торгівлі України перевищує 50%, що свідчить про стратегічну важливість адаптування митної діяльності підприємств до вимог європейського ринку [2; 3; 6]. В умовах воєнного стану митна система України зазнала суттєвого трансформування. Запроваджуються цифрові рішення, електронний документообіг, автоматизовані системи управління ризиками, штучний інтелект у митному контролюванні, розширюється міжнародна співпраця.

Сучасна митна діяльність вітчизняних підприємств характеризується цифровізуванням процедур, стандартизуванням документообігу, інтегруванням до міжнародних інформаційних систем, підвищенням вимог до прозорості, безпеки даних [5; 7].

Попри зазначені позитивні трансформування, сьогодні ще існує низка системних проблем: недостатній рівень інтегрування інформаційних систем підприємств з митними органами; фрагментарність нормативно-правового забезпечення; низький рівень цифрової зрілості підприємств; ризики інформаційної та кібербезпеки; недостатній розвиток стратегічного маркетингу в митній діяльності [1; 4; 5; 7].

Задля підвищення рівня ефективності документально-інформаційного забезпечення митної діяльності підприємств доцільним є формування інтегрованих цифрових платформ (створення єдиного інформаційного середовища взаємодії підприємств, митних органів, логістичних операторів тощо, що дозволить забезпечувати прозорість, швидкість всіх митних процедур). Також потрібне гармонізування стандартів електронного документообігу з ЄС (запровадження електронних декларацій, автоматизованих систем контролювання, цифрових підписів дозволить знижувати адміністративні витрати). Важливого значення також матиме інтегрування інноваційних технологій. Адже активізування застосування штучного інтелекту, блокчейн-технологій, Big Data у митній діяльності дозволить підвищувати точність, швидкість, прозорість митних процедур. Окрім слід також наголосити й на підвищенні кваліфікації персоналу (при чому як підприємств так і митних органів, синхронно і систематично). Важливо сформувані компетенції у сфері цифрового менеджменту, митного адміністрування.

Реалізування цих заходів дозволить підвищувати рівень конкурентоспроможності українських підприємств на європейських ринках, скорочувати витрати (втрати) часу, фінансових ресурсів при реалізуванні митних процедур, мінімізувати ризики помилок у документації, підвищити рівень економічної безпеки, забезпечувати стабільне розвивання бізнесу,

інтегрування до міжнародних ланцюгів вартості, формувати довгострокові стратегічні переваги у зовнішньоекономічній діяльності.

Отже, за сучасних умов євроінтегрування саме стратегічний менеджмент набуває системного значення для забезпечення стабільного розвивання підприємств у сфері зовнішньоекономічної діяльності. А ефективне документально-інформаційне забезпечення митної діяльності стає ключовим фактором формування конкурентних переваг, адаптування бізнесу до стандартів ЄС. Реалізація цифрової, організаційної, стратегічної трансформації сприятиме підвищенню рівня ефективності митних процедур, розвиванню міжнародного партнерства, економічній стійкості українських підприємств.

Список використаних джерел:

1. Бабалик Є.П. *Адміністративно-правові основи інформаційного забезпечення митних органів в Україні. автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.07. Одеса. 2010. 20 с.*
2. Завербний А. С., Залізна Л. В., Трач М. Я. *Діджиталізація як важливий фактор формування конкурентоспроможності експортно-орієнтованого підприємства: інформаційний аспект. Економіка та суспільство. 2024. 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3560>*
3. Завербний А.С., Залізна Л.В., Жук О.О. *Особливості формування методів прийняття рішень вітчизняними підприємствами у зовнішньоекономічній діяльності: інформаційний аспект. Економіка та суспільство. 2023. 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2400>*
4. Івашова Л.М., Кийда Л.І. *Спрощений митний контроль у контексті економічної безпеки: проблеми та шляхи їх розв'язання. Вісник Академії митної служби України. Державне управління. 2012. № 1(6). С. 146-152.*
5. Костишин Ю.С. *Розвиток митного контролю в системі фінансової безпеки держави. дис. ... докт. філософ. 072. Житомир. 2021. 268 с.*
6. Мельник Т. *Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення. Journal of Innovations and Sustainability. 7(3). 07. URL: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.07>.*
7. Сисоліна І., Кононенко Л., Сисоліна Н. *Митне оформлення вантажів в умовах цифровізації: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство. 2024. 66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4655>*